

Francouzsko-český a česko-francouzský **Z KONFERENCE** sborník vojenských pojmů a definic

Obsahem článku je vystoupení na 4. terminologické konferenci MO ke stavu řešení projektu obranného výzkumu Česká vojenská normotvorná terminologie, jehož cílem je sestavení česko-francouzského a francouzsko-českého sborníku vojenských pojmů a definic. Autorka informuje, jak se tento projekt v průběhu tří let vyvíjel a jaký je jeho aktuální stav.

Chtěla bych vás seznámit se stavem řešení česko-francouzského projektu, jehož cílem je sestavit sborník vojenských pojmů a definic. Vzhledem k tomu, že tento projekt má za sebou již třetí rok řešení, dovolila bych si Vám ve stručnosti připomenout, jak tento projekt vznikl a jak se v průběhu tří let vyvíjel. Možná, že pro některé z Vás to budou údaje známé, ale určitě jsou mezi námi účastníci, kteří tyto informace uslyší poprvé.

Na podzim roku 1999 zavítala do České republiky delegace Společného výboru pro vojenskou terminologii Francouzských ozbrojených sil. Tento výbor reprezentuje Francii při NATO v oblasti vojenské terminologie a vyjadřuje stanovisko Francie pro jednotlivé národní i mezinárodní organizace pracující v této oblasti. V kontextu vstupu ČR do NATO francouzští zástupci Společného výboru pro vojenskou terminologii vyjádřili mimo jiné zájem sestavit francouzsko-český pracovní tým, který by zpracoval francouzsko-český sborník vojenských pojmů a definic.

Následně v roce 2000 byly vyhlášeny v rámci POV dva terminologické projekty: projekt Terminologie I - Anglicko-český vojenský slovník a projekt Terminologie II - Francouzsko-český sborník vojenských pojmů a definic, jehož pilotním řešitelským pracovištěm se stala katedra jazyků VVŠ PV ve Vyškově.

Samozřejmě zájmu francouzské strany se plně využilo pro řešení projektu Terminologie II. Postupně byl vytvořen mezinárodní realizační a konzultační tým, za účasti odborné mezinárodní veřejnosti byla vyspecifikována základní filozofická stavba celého projektu, byly vydefinovány pracovní metody, technické prostředky a dílčí postupné kroky k úspěšné realizaci projektu.

Bylo dohodnuto, že Sborník bude obsahovat dvě části, a to část operačně-taktickou a část strategicko-politickou. Přičemž rozsah a zpracování jsou koordinovány oběma stranami. V zásadě dílo navazuje na třetí část spojenecké publikace AAP-6. Rovněž se využívají spojenecké publikace NATO týkající se pojmů a definic jednotlivých vojenských odborností. A v neposlední řadě jak česká tak i francouzská strana si vzájemně poskytují své databáze pojmů a definic. Tyto zdrojové položky jsou následně překládány do cílového jazyka a okamžitě jsou ověřovány z hlediska odborného i jazykového druhou stranou. Tímto se zajišťuje jejich maximální terminologická i jazyková správnost. U každé definice je povinně uvedený její zdroj.

V podstatě je možné říci, že práce na projektu se plně rozběhly zhruba od ledna 2001, kdy byly vytvořeny personální, materiální a metodické podmínky k vlastní práci.

První výstupy byly prezentovány v tištěné i elektronické verzi v roce 2002 (na 3. terminologické konferenci MO), kdy se objevily pracovní verze česko-francouzských sborníků vojenských pojmů a definic části operačně-taktické z oblasti pozemních sil, chemického vojska a dělostřelectva. Kromě toho se pracovalo na části strategicko-politické.

V průběhu roku 2002 se česká i francouzská strana dohodly, že sborníky budou kompletně doplněny o angličtinu, takže výstupy z ledna 2003 jsou již tříjazyčné - tzn. že každá položka obsahuje termíny a definice v jejich české, francouzské a anglické verzi.

Nyní bych se zastavila u každého výstupu a trochu bych charakterizovala jak probíhaly práce na těchto výstupech.

V oblasti **operačně-taktické terminologie** jsme začali nejprve zpracovávat **terminologii chemického vojska**. Vycházeli jsme z postavení chemického vojska AČR v rámci NATO a dále ze skutečnosti, že terminologie chemického vojska byla dostatečně zpracována. Základním zdrojem chemické terminologie je především spojenecká publikace AAP-21 doplněná o Návoslovnou normu chemického vojska, jejíž návrh byl zpracován v průběhu roku 2001. Aby se umožnilo co největšímu počtu odborníků se vyjádřit k daným termínům a definicím, byla publikována v tištěné podobě pracovní verze francouzsko-českého sborníku chemického vojska (verze 2002). Následně se nám v průběhu roku 2002 sešly připomínky především ze 6. střediska monitorování radiační a chemické situace v Hostivících a od katedry chemie VVŠ PV. Připomínky byly zapracovány do databáze, byla opravena čeština a byla dopracována anglická verze databáze. Výsledkem je pracovní verze leden 2003, která je tříjazyčná (česko-francouzsko-anglická). Prostřednictvím Společného výboru pro vojenskou terminologii a rovněž díky kontaktům katedry chemie VVŠ PV jsme navázali v této oblasti významnou spolupráci s Centre de formation NBC v Draguignanu (Francie), se kterými máme dnes možnost přímo konzultovat francouzskou terminologie chemického vojska. Anglická terminologie je průběžně revidovaná zástupci kanadských ozbrojených sil.

Dále následovala **terminologie dělostřelectva**. Základním zdrojem je materiál, který jsme pracovníčně nazvali Terminologický slovník dělostřelectva, a který byl z větší části zpracován na katedře 105 VA Brno (především zásluhou Ing. Stanislava Mrázka). V průběhu roku 2002 byla publikována v tištěné podobě pracovní verze francouzsko-českého sborníku dělostřelectva (verze 2002). Během roku se sešly připomínky z katedry dělostřelectva VVŠ PV a z katedry 105 VA Brno. Tyto připomínky byly zapracovány. Dopracovala se anglická verze dělostřelectvých termínů a definic. Materiál v pracovní verzi leden 2003 je k dispozici každému zájemci.

Další oblastí byla **terminologie pozemních sil**, která vychází z Terminologického slovníku pozemních sil zpracovaného autorským kolektivem pod vedením doc. Kašpara na katedře 102 VA v Brně. Tento materiál je kompletně zpracovaný v česko-francouzské verzi a v roce 2002 byla publikována jeho pracovní verze (verze 2002). V současné době zapracováváme připomínky a dopracováváme jeho anglickou verzi. Rovněž slaďujeme vstupy, které se odvolávají na AAP-6 s její aktuální verzí tzn. AAP-6 (2003).

Francouzská strana poskytla pro oblast **operačně-taktické terminologie Francouzských ozbrojených sil** databázi, která vychází z dokumentu TTA 106 verze 2.0. (Terminologie de Toutes Armes), kterou poskytlo Commandement de la Doctrine et de l'Enseignement Supérieur de l'Armée de Terre prostřednictvím Společného výboru pro vojenskou terminologii. V této části je rovněž zahrnuta i **letecká terminologie** francouzského letectva. Návrhy českých verzí francouzsko-anglických pojmů a definic byly posuzovány na katedře taktiky VVŠ PV, dále na odboru pozemních sil operační sekce GŠ, v případě letecké terminologie pak ve Vojenském technickém ústavu letectva a protivzdušné obrany Praha a na Velitelství vzdušných sil ve Staré Boleslavi. Provedené změny byly zapracovány do stávající francouzsko-anglicko-české databáze, která je rovněž k dispozici ve své pracovní verzi leden 2003.

V oblasti strategicko-politické terminologie probíhaly práce následovně. V průběhu roku 2001 byla vypracována databáze základních výrazů a definic a byl vyspecifikován jejich aktuální soubor. Poté probíhalo ujednecování termínů a definic. Od roku 2001, kdy tato databáze vznikala a je neustále obohacována, byly za českou stranu jednotlivé pojmy a definice posuzovány pracovníky bývalé sekce vojenské bezpečnostní politiky (SVBP) - odboru mezinárodního práva, sekce obranné politiky (SOP) MO, Ústavu strategických studií VA v Brně a Ústavu mezinárodních vztahů MZV, a naposledy sekce strategického plánování (SSP) MO. Za francouzskou stranu byla databáze posuzována členy Společného výboru pro vojenskou terminologii (CITA) Generálního štábu Francouzských ozbrojených sil a Střediskem pro vývoj a ověřování doktrín při Válečné škole v Paříži (CREDAT). Na posuzování francouzské vojenské terminologie se rovněž podíleli specialisté Centra pro jazykovou přípravu zpravodajských specialistů Francouzských ozbrojených sil ve Strasbourgu. Francouzská strana rovněž poskytla databázi strategicko-politické terminologie z probíhajícího terminologického projektu RUSKO-NATO. V současné době je k dispozici tříjazyčná pracovní verze leden 2003.

Jak operačně-taktická tak především strategicko-politická terminologie je koordinována z úrovně pracoviště odboru obranné standardizace Úřadu pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti. To se ukazuje jako velmi užitečné při projednávání terminologie s jednotlivými sekce MO a GŠ.

Všechny sborníky pracovní verze leden 2003 existují v tištěné podobě. Rovněž je můžeme poskytnout v elektronické verzi (*pdf,) a v prostředí Multiterm a MySQL.

Závěrem bych chtěla shrnout celkovou filozofii projektu. Cílem mezinárodního týmu zpracovatelů je vytvořit co možná nej kvalitnější komplexní česko-francouzsko-anglický sborník vojenských pojmů a definic, který ve svém obsahu navazuje na AAP-6 a další spojenecké publikace a který bude sloužit jak k profesním tak i studijním účelům. Zpracovatelský tým si v žádném případě nedělá monopol na pravdu. Naší snahou bylo a je, aby se k daným výstupům vyjadřovalo co nejvíce odborníků v daných oblastech, jak na české tak i francouzské straně. Tento přístup prosazujeme od samého počátku. Zároveň bychom byli rádi, aby v případě české terminologie se jednotlivé složky zároveň staly garanty své terminologie jako je tomu např. u terminologie chemického vojska, kde se garantem stalo 6. SMRCHS v Hostivících. Nevytváříme nějaký definitivní jednou provždy uzavřený dokument, ale jde o materiál otevřený a přístupný dalším změnám. Jde o know-how celého rezortu a skutečnost, že všechny doposud zpracované materiály běží on line na síti, je toho jenom důkazem.